Самостійна робота. Мова як суспільне явище. Українська мова в суспільстві

20 хв · 12 балів · уміння: Розрізняти положення про мову та мовну політику, що відповідають підручнику, і хибні; Добирати правильні твердження про суспільну природу мови; Відновлювати послідовність, у якій дитина засвоює мову в мовному оточенні; Співвідносити функції мови з ситуаціями, у яких вони проявляються; Співвідносити приклади з одиницями рівнів мови; Аналізувати твердження про державну мову та поради щодо мовної культури й добирати правильне

Варіант 1

Прізвище, ім'я _____ Клас _____ Дата _____

1. Яке твердження НЕ відповідає підручнику? (1 б.)

А) Мовна політика є розділом мовознавства, що вивчає вплив мови на суспільство.
Б) Свідомий вплив суспільства на мову називають мовною політикою.
В) Від мовної політики залежить доля окремих мов у багатомовному суспільстві.
Г) Вплив суспільства на мову і мови на суспільство вивчає соціолінгвістика.

2. Оберіть усі твердження, що відповідають підручнику. (1,5 б.) Оберіть усі правильні відповіді.

А) Наука, техніка й культура можуть розвиватися без мови.
Б) Мова розвивається за своїми законами, тому одна особа безсила будь-що змінити в ній.
В) Мова функціонує і розвивається незалежно від суспільства.
Г) Мова виникла разом із виникненням людського суспільства.
Д) Тарас Шевченко створив нову мову, якою до нього ніхто не говорив.
Е) Народ є творцем і носієм мови.

3. Розташуйте речення так, щоб вони описували засвоєння мови дитиною в логічній послідовності. (2 б.) Розташуйте в правильному порядку.

А) Потім вона засвоює слова з певними значеннями.
Б) Дитина зростає серед людей, які розмовляють однією мовою.
В) Згодом опановує граматичні форми й синтаксичні конструкції.
Г) Вона переймає від них уміння вимовляти звуки і звукосполучення.

4. Установіть відповідність між функцією мови і ситуацією, у якій вона проявляється. (2,5 б.)
Кожну літеру можна використати лише один раз, одна літера зайва.

1. Комунікативна функція 2. Ідентифікаційна функція 3. Номінативна функція 4. Мислетвірна функція	А. За добором слів і вимовою можна здогадатися про вік та соціальне середовище мовця. Б. Учень, готуючись до відповіді, подумки формулює висновок словами. В. Науковці дають назву новій сполуці, і вона закріплюється у свідомості людей. Г. Дівчина зойкає від болю, виражаючи свій внутрішній стан. Д. Однокласники домовляються про спільний проєкт.

5. Установіть відповідність між прикладом і одиницею мови. (2,5 б.) Кожну літеру можна використати лише один раз, одна літера зайва.

1. Звук [м] у слові «мак» 2. Частина «слов-» у слові «словник» 3. «Суспільство» 4. «Мова є суспільним явищем.»	А. Фонема Б. Літера В. Морфема Г. Слово (лексема) Д. Речення

6. Яке твердження відповідає статті 7 Закону України «Про освіту», наведеній у підручнику? (2,5 б.)

А) Держава гарантує право на освіту державною мовою лише в закладах загальної середньої освіти.

Б) Мовою освітнього процесу в закладах освіти є мова, яку обирає директор закладу.

В) Держава гарантує право здобувати освіту державною мовою лише на рівні вищої освіти.

Г) Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова.

Варіант 2

Прізвище, ім'я _____ Клас _____ Дата _____

1. Яке твердження НЕ відповідає підручнику? (1 б.)

А) Дитина навчається говорити мовою людей, які її оточують.

Б) Мова є продуктом індивідуальної творчості окремих геніальних особистостей.

В) Навіть геніальна особистість може лише виявити приховані можливості мови.

Г) Мова є продуктом певного колективу.

2. Оберіть усі твердження, що відповідають підручнику. (1,5 б.) Оберіть усі правильні відповіді.

А) Соціолінгвістика вивчає лише будову речення.

Б) Мова є засобом пізнання й освоєння навколишнього світу.

В) У мові відбиваються демографічні процеси, зокрема міграція.

Г) Спільна мова об’єднує людей і створює в них відчуття групової єдності.

Д) Рівень загальної освіти народу ніяк не відбивається в мові.

Е) Мова з’явилася пізніше за людське суспільство.

3. Розташуйте речення так, щоб вони описували, як немовля оволодіває мовою в чужомовному оточенні. (2 б.) Розташуйте в правильному порядку.

А) Зрештою воно оволодіває мовою цього оточення.

Б) Поступово воно засвоює слова й форми цієї мови.

В) Немовля потрапляє в чужомовне оточення.

Г) Воно щодня чує мову людей навколо.

4. Установіть відповідність між функцією мови і ситуацією, у якій вона проявляється. (2,5 б.) Кожну літеру можна використати лише один раз, одна літера зайва.

1. Емоційна функція 2. Об'єднувальна функція 3. Пізнавальна функція 4. Номінативна функція	А. Лікарі дають назву новій хворобі, і вона закріплюється у свідомості людей. Б. Мешканці різних міст, говорячи однією мовою, відчувають себе єдиним народом. В. Дипломат домовляється з колегою про час зустрічі. Г. Вболівальник вигуком виражає радість від перемоги. Д. Школяр, читаючи, дізнається, як улаштований світ.

5. Установіть відповідність між прикладом і одиницею мови. (2,5 б.) Кожну літеру можна використати лише один раз, одна літера зайва.

1. Звук [р] у слові «рід» 2. Закінчення -а у слові «мова» 3. «Народ» 4. «Народ є творцем і носієм мови.»	А. Слово (лексема) Б. Морфема В. Речення Г. Склад Д. Фонема

6. Яка порада Івана Огієнка наведена правильно? (2,5 б.)

А) Прізвище краще змінити на форму, зручну для іншомовного оточення.

Б) Свідомий член народу може не вчити літературної мови.

В) Бережи своє особове ім'я й родове прізвище в повній національній формі.

Г) Для кожного краю потрібні свій правопис і своя вимова.

Джерела:

- Українська мова (Ворон, Солопенко) 10 клас, с. 4, 5
- Українська мова (Ворон, Солопенко) 10 клас, с. 5
- Українська мова (Ворон, Солопенко) 10 клас, с. 5, 6
- Українська мова (Ворон, Солопенко) 10 клас, с. 6, 7
- Українська мова (Ворон, Солопенко) 10 клас, с. 7, 8
- Українська мова (Ворон, Солопенко) 10 клас, с. 8